

ДЗЕРКАЛО
ТИЖНЯ
не підводимо з
1994 року

Новини

Статті

Фото і
відео

Інтерв'ю

Лонгріди

Тести

UA ▾

Увійти

Аа

Підтримати ZN.ua

ВАЖЛИВІ ТЕМИ

Зустріч Трампа з Сі Цзіньпіном

Аляска 2.0

Про переговори з РФ

Мобілізація в Україні

Ескалація на Близькому

ГОЛОВНА УКРАЇНА

НАУКА БЕЗ КОРДОНІВ: ЯК УКРАЇНСЬКІ ДОСЛІДНИКИ ОТРИМУЮТЬ ДОСТУП ДО СВІТОВИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ

ZN,UA Опитування читачів

26 жовтня, 2025, 13:00

Поділитися

© Getty Images

Автор

Тетяна Ярошенко

Кандидат історичних наук, доцент, керівник центру наукометрії та цифрової підтримки досліджень, Національний університет «Києво-Могилянська академія»

20–26 жовтня 2025 року в усьому світі відзначають Міжнародний тиждень відкритого доступу до наукової інформації. У сучасному глобалізованому світі оперативний доступ до результатів досліджень, які зазвичай поширюються у вигляді наукових статей у рецензованих журналах, а віднедавна — ще й до самих дослідницьких даних є не просто перевагою, а вкрай необхідною умовою роботи для кожного науковця. Без можливості систематично читати, аналізувати та використовувати ці публікації й дані дослідник ризикує опинитися в інформаційній ізоляції, втрачаючи зв'язок із передовими трендами та методологіями. Втім, ситуація поступово змінювалась і останніми роками в Україні стався якісний прорив у забезпеченні відкритого доступу до наукових ресурсів. Сьогодні ця сфера зазнала кардинальних змін, і навіть повномасштабна війна не зупинила прогресу.

ВАС ЗАЦІКАВИТЬ

Реформа науки в університетах: від виживання — до співтворення майбутнього

Однак не всі науковці обізнані з можливостями щодо

ПІДТРИМАТИ ZN.UA

Підтримати незалежну журналістику!

**ЧИТАЙТЕ НАС У
СОЦМЕРЕЖАХ**

Facebook

110K+ читачів

Instagram

8K+ читачів

X

100K+ читачів

Telegram

50K+ читачів

ДИВІТЬСЯ НАС НА YOUTU

ZN.UA - Дзеркало тижня

4900 підписалось

ДЗЕРКАЛО
ТИЖНЯ
не підводимо з
1994 року

Новини

Статті

Фото і
відео

Інтерв'ю

Лонгріди

Тести

UA

Увійти

Аа

Підтримати ZN.ua

ВАЖЛИВІ ТЕМИ

Зустріч Трампа з Сі Цзіньпіном

Аляска 2.0

Про переговори з РФ

Мобілізація в Україні

Ескалація на Близькому

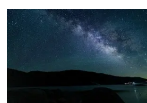
хабу й технічного адміністратора ініціатив, що дають такі можливості. Про ці ініціативи — далі детальніше.

Як Україна отримала доступ до провідних наукових баз

До 2017 року українські науковці часто стикалися з «платним муром» — неможливістю прочитати потрібну статтю в міжнародному журналі без оплати, яка могла становити кілька десятків доларів за одну публікацію. Далеко не всі університети мали змогу передплачувати вартісні «пакетні» пропозиції від комерційних видавців або агрегаторів наукового контенту. Окремі проекти доступу до наукових журналів (від першого такого проекту Міжнародного фонду «Відродження» «Електронні журнали — бібліотекам України» 1999 року до проектів INTAS на початку 2000-х років, чи трохи пізніше — ELIBUKR) лише почасти вирішували проблему доступності наукової інформації для окремих університетів і наукових установ України.

Переломний момент настав 2017 року, коли Україна — через Міністерство освіти і науки — **запустила програму національної ліцензії (передплати) на провідні наукометричні бази даних**. Що це означало на практиці? Понад 500 українських закладів вищої освіти та наукових установ отримали доступ до Scopus (Elsevier) і Web of Science (Clarivate) — найавторитетніших реферативних баз наукових публікацій у світі — величезної бібліотеки, де зібрано мільйони статей з усіх галузей науки. 2019 року МОН формалізувало цю практику, затвердивши офіційний порядок забезпечення доступу, а координатором стала ДНТБ, яка взяла на себе роль інформаційного хабу й технічного адміністратора.

ВАС ЗАЦІКАВИТЬ

Всесвіт має край? Чи він нескінченний: що відомо науці

Війна, яка не зупинила науки

Із початком повномасштабної війни 2022 року міжнародна наукова спільнота також об'єдналася для підтримки українських колег: видавництва не лише зберегли доступ, а й значно його розширили.

Так, наприклад, *Elsevier* запустив програму Ukraine Academic Support, надавши безплатний доступ не лише до баз даних, а й до навчальних матеріалів і можливості безплатної публікації у відкритому доступі. *Clarivate* приєдналася до ініціативи #StandWithUkraine, відкривши доступ до нових

ЧИТАЙТЕ НАСТУПНЕ

«Власна справа»: який розмір гранту можна отримати

День Кузьми і Дем'яна: традиції та заборони

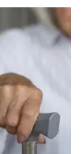
Близький родич служить у ЗСУ: чи можуть мобілізувати військовозобов'язаного

Окупанти на Донеччині запроваджують церковно-військове «виховання» дітей — ЦНС

Соціальна послуга притулку: хто з ВПО може отримати

Омбудсмен прокоментував напади на ТЦК в Одесі та Кременчуці

Гелловін: історія свята

ПОПУЛЯРНЕ

"Припинити бойові дії на 5-6 годин": Путін збирається привезти у Покровськ та Куп'янськ журналістів

Девальвація гривні неминуча – експерт

Росія хоче вигнати українців з їхніх домівок – Комісія ООН

Допомога ВПО: яким буде розмір виплат у листопаді

ДЗЕРКАЛО
ТИЖНЯ
не підводимо з
1994 року

Новини

Статті

Фото і
відео

Інтерв'ю

Лонгріди

Тести

UA

Увійти

Аа

Підтримати ZN.ua

ВАЖЛИВІ ТЕМИ

Зустріч Трампа з Сі Цзіньпіном

Аляска 2.0

Про переговори з РФ

Мобілізація в Україні

Ескалація на Близькому

літератури в галузях фармакології та медицини, технічних і суспільних наук, підтримуючи наукову спільноту України в умовах війни, теж надає безплатний доступ до своїх 130 журналів.

ВАС ЗАЦІКАВИТЬ

Українська наука потребує двигуна. Чи зрушить її TAIEХ?

Глобальні ініціативи відкритого доступу

Особливо важливими стали ініціативи міжнародних проєктів **Research4Life** та **EIFL**. Проєкт **Research4Life** — партнерство Всесвітньої організації охорони здоров'я, Продовольчої та сільськогосподарської організації, Програми ООН з навколишнього середовища та Всесвітньої організації інтелектуальної власності, а також відомих університетів США: Yale, Cornell, Міжнародної асоціації науково-технічних та медичних видавців (STM Association) і близько 200 міжнародних видавців.

Проєкт надає дослідникам із понад 11 500 установ у 125 країнах світу із низьким та середнім рівнем доходу безплатний або недорогий онлайн-доступ до 164 914 книжок, 18 746 журналів, 67 довідкових ресурсів у галузях охорони здоров'я, сільського господарства, довкілля, прикладних наук і правової інформації, зокрема від провідних видавництв світу: *Elsevier, Springer Nature, John Wiley & Sons, Taylor & Francis, Emerald, Sage Publications, Oxford University Press, Cambridge University Press, IOP Publishing* тощо.

Із 2022 року за сприяння МОН безплатний доступ до ресурсів **Research4Life отримують понад 500 українських університетів і наукових установ — це триватиме до кінця 2027 року.**

Доступ організовано через п'ять основних баз: **Hinari** — дослідження у галузі охорони здоров'я, **AGORA** — сільського господарства, **OARE** — довкілля, **ARDI** (Research for Development and Innovation) — дослідження для розвитку та інновацій, **GOALI** (Research for Global Justice) — у галузі права. Важливою ініціативою Research4Life стали численні тренінги, вебінари, сертифікатні курси для українських учених і редакторів наукових журналів, зокрема від партнера проєкту — **DOAJ** (Директорії журналів відкритого доступу) — незалежної некомерційної організації, якою керує Infrastructure Services for Open Access C.I.C. (IS4OA), що базується в Данії. Місія DOAJ полягає в «підвищенні видимості, доступності, репутації, використання та впливу

ІНШІ СТАТТІ АВТОРА

Виклики штучного інтелекту освіти й науки

ДИВИСЬ

ДЗЕРКАЛО
ТИЖНЯ
не підводимо з
1994 року

Новини

Статті

Фото і
відео

Інтерв'ю

Лонгріди

Тести

UA

Увійти

Аа

Підтримати ZN.ua

ВАЖЛИВІ ТЕМИ

Зустріч Трампа з Сі Цзіньпіном

Аляска 2.0

Про переговори з РФ

Мобілізація в Україні

Ескалація на Близькому

За ініціативи Research4Life 2024 та 2025 року DOAJ провела онлайн-курси, які зібрали понад тисячу учасників із України — дослідників, викладачів, рецензентів, редакторів наукових журналів. **Як результат DOAJ нині індексує вже 452 українські наукові журнали (понад 26% від загальної кількості), а це означає, що результати досліджень українських науковців стають дедалі «видимішими» в усій світовій академії.**

Нині МОН готує до підписання Меморандум про співпрацю з DOAJ, метою якого буде збільшення кількості та якості українських видань із відкритим доступом, сприяння відповідальному й етичному науковому публікуванню відповідно до міжнародних стандартів, зокрема запобігання хижацьким або сумнівним видавничим практикам. Ця співпраця підтримує Національний план щодо відкритої науки України (ухвалений урядом України 2022 року).

Без безпечного архівування цінні дослідження можуть бути втрачені, коли видавці припиняють свою діяльність, не можуть підтримувати свої платформи, або коли трапляються стихійні чи технічні катастрофи. Research4Life має партнерську угоду з проектом CLOCKSS — некомерційним цифровим архівом для захисту наукового контенту, і **вже кілька вітчизняних наукових журналів долучилися до нього.**

ВАС ЗАЦІКАВИТЬ

Наука без молоді: чи витримає Україна дозвіл студентам виїжджати за кордон

Проект EIFL (Electronic information for Libraries = Електронна інформація для бібліотек) — некомерційної організації, що співпрацює з бібліотеками, університетами та науковими установами в 38 країнах світу — працює в Україні ще з 1999 року (до 2025 року координатором доступу була Асоціація «Інформатіо-Консорціум», із червня 2025-го — ДНТБ). Завдяки цьому партнерству бібліотеки українських університетів і наукових установ із 2022 року отримують безплатний доступ **до 74 назв наукових електронних ресурсів від 24 видавців і провайдерів**, серед яких *Oxford UP, Cambridge UP, European Respiratory Society, IOP Publishing, Royal Society Publishing* тощо. Якби доступ до цих ресурсів був платний, передплата б коштувала понад 18 млн дол. США.

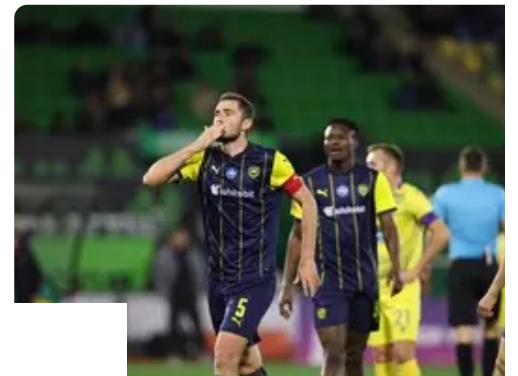
Нині в Консорціумі EIFL-Україна — лише 34 університети та наукові установи України, і ДНТБ й далі закликає приєднуватися до Консорціуму, а бібліотеки — активніше розповідати про ресурси науковцям і

Українська Прем'єр-ліга: результати всіх матчів 11-го туру, відео голів (оновлюється)

В Ізраїлі сотні тисяч ультраортодоксальних євреїв протестують проти мобілізації

Кубок України з футболу: результати всіх матчів 1/8 фіналу, відео голів

ДЗЕРКАЛО
ТИЖНЯ
не підводимо з
1994 року

Новини

Статті

Фото і

відео

Інтерв'ю

Лонгріди

Тести

UA

Увійти

Аа

Підтримати ZN.ua

ВАЖЛИВІ ТЕМИ

[Зустріч Трампа з Сі Цзіньпіном](#)

[Аляска 2.0](#)

[Про переговори з РФ](#)

[Мобілізація в Україні](#)

[Ескалація на Близькому](#)

мають змогу користуватися у відкритому доступі в юридичних або повністю відкритих журналах безплатно або зі знижками на оплату за обробку статей (APC).

Використання програм EIFL, що стосуються відкритого доступу й авторського права, є корисним для наукових і публічних бібліотек України, адже сприяє розвитку відкритої науки та підвищенню обізнаності щодо прав інтелектуальної власності. EIFL неодноразово підтримував семінари з підвищення обізнаності та адвокації щодо відкритого доступу, результатом яких стало створення в Україні багатьох журналів відкритого доступу, понад 130 відкритих репозитаріїв, політик відкритого доступу та відкритої науки, а також розроблення освітніх курсів та МООС із відкритої науки.

EIFL також здійснює адвокацію щодо реформування законодавства з авторського права для потреб бібліотек, освіти, науки, а також щодо ратифікації Україною Марракеського договору для осіб із порушеннями зору (2023).

ВАС ЗАЦІКАВИТЬ

[Фінансування науки в Україні впало до 0,33% ВВП](#)

Як це працює сьогодні

Отримати доступ до електронних ресурсів і технологічних інформаційних платформ можна кількома способами. Найпростіший — через свій заклад вищої освіти чи наукову установу, які вже стали членами відповідних консорціумів через національного координатора доступу — ДНТБ. Бібліотека допомагає з оформленням підключення, вирішенням організаційних питань, щомісяця проводить вебінари та консультації з користування ресурсами та інших питань академічного видавництва, відкритого доступу, відкритої науки.

Наука як акт опору

В умовах війни, коли українська освітня та наукова спільнота стикається з безпрецедентними викликами, **забезпечення безплатного доступу до ресурсів EIFL, Research4Life, Clarivate, Elsevier, Bentham Science є безцінним подарунком**. Ці ресурси дають змогу підтримувати безперервність наукових досліджень навіть у найскладніших умовах, забезпечувати якісну освіту для студентів і аспірантів по всій Україні, зберігати інтегрованість української науки у світовий науковий простір, надавати можливості для професійного розвитку викладачам і дослідникам, продовжувати міжнародну наукову співпрацю попри всі

ДЗЕРКАЛО
ТИЖНЯ
не підводимо з
1994 року

Новини

Статті

Фото і
відео

Інтерв'ю

Лонгріди

Тести

UA

Увійти

Аа

Підтримати ZN.ua

ВАЖЛИВІ ТЕМИ

Зустріч Трампа з Сі Цзіньпіном

Аляска 2.0

Про переговори з РФ

Мобілізація в Україні

Ескалація на Близькому

Міжнародна наукова спільнота в Україні: це не

просто технічна підтримка — це інвестиція в майбутнє нашої країни, в освіту і науку, які залишаються фундаментом для відбудови та розвитку України.

ВАС ЗАЦІКАВИТЬ

Антонюк розповіла про результати наукового "Рамштайну" для відновлення української науки

Корисна інформація

Якщо ви — науковець (викладач, аспірант, студент) і хочете дізнатися, чи має ваша установа доступ до цих ресурсів, звертайтеся до бібліотеки вашого закладу або на [сайт](#) Державної науково-технічної бібліотеки України.

Опитування

Українські науковці отримали доступ до майже сотні міжнародних наукових ресурсів, але мало ними користуються. Чому?

- ☐ Не знають про цю можливість
- ☐ Немає мотивації або підтримки з боку керівництва
- ☐ Не вміють або не мають технічної можливості
- ☐ Інше (напишіть у коментарі)

ПРОГОЛОСУВАТИ

Проголосували 66 людей

Поділитися

Всі статті Тетяна Ярошенко

Помітили помилку?

Будь ласка, виділіть її мишкою та натисніть Ctrl+Enter або [Надіслати помилку](#)

ДЗЕРКАЛО
ТИЖНЯ
не підводимо з
1994 року

Новини

Статті

Фото і
відео

Інтерв'ю

Лонгріди

Тести

UA

Увійти

Аа

Підтримати ZN.ua

ВАЖЛИВІ ТЕМИ

Зустріч Трампа з Сі Цзіньпіном

Аляска 2.0

Про переговори з РФ

Мобілізація в Україні

Ескалація на Близькому

Напишіть коментар

Залишилось символів: 2000

Авторизуйтесь, щоб мати можливість
коментувати матеріали

ВІДПРАВИТИ

Влад Дорошенко

28 Жовтня, 12:26

Підтримую попереднього автора: можна просто перекласти
куски зі статей надрукованих у країні-агресорі, вставити у
дисертацію і потім ще стати заступником чи навіть міністром
МОН. Навіщо їм ці Elsevier-и та Springer-и ?! Блискуча кар'єра
робиться без них !!!

2

0

Відповісти

Цитувати

Поскаржитись

УСІ КОМЕНТАРІ

Залишайтеся в курсі останніх подій!

Підписуйтесь на наш канал у Telegram

Стежити у Телеграмі

ВАС ЗАЦІКАВИТЬ

«Власна справа»: який
розмір гранту можна
отримати

«Власна справа»: який розмір
гранту можна отримати

День Кузьми і Дем'яна:
традиції та заборони

День Кузьми і Дем'яна: традиції
та заборони

Близький родич служить
у ЗСУ: чи можуть
мобілізувати

Близький родич служить у ЗСУ:
чи можуть мобілізувати
військовозобов'язаного

Окупант
запроваджує

церковні

«виховні

Окупанти

запровад

військов

ЦНС

ДЗЕРКАЛО
ТИЖНЯ
не підводимо з
1994 року

ВИДАННЯ

КОНТАКТИ

СОЦ МЕРЕЖІ

Архіви

01010 Київ, вул. Князів Острозьких,
19/1

Реклама

Телефон рекламного відділу:
+380 44 280-09-83

Редакція

Карта

Електронна пошта редакції:
zn94@ukr.net

Електронна пошта служби новин:
editor@zn.ua

ПІДТРИМАТИ ZN.UA

Підтримати незалежну
журналістику!

ДЗЕРКАЛО
ТИЖНЯ
не підводимо з
1994 року

Новини Статті Фото і
відео

Інтерв'ю Лонгріди Тести

UA

Увійти

Аа

Підтримати ZN.ua

ВАЖЛИВІ ТЕМИ

Зустріч Трампа з Сі Цзіньпіном Аляска 2.0 Про переговори з РФ Мобілізація в Україні Ескалація на Близькому

Міжнародна політика

Зарубіжна економіка

Технології

Історія

Макрорівень

Конфлікт інтересів

Довкілля

Сімейне коло

Енергоринок

Економічна безпека

Церква

Туризм

Приватизація

Персоналії

Культура

Власність

Економіка регіонів

Використання матеріалів «ZN.UA» дозволяється за умови посилання на «ZN.UA».

Для інтернет-видань обов'язкове пряме, відкрите для пошукових систем гіперпосилання в першому абзаці на конкретний матеріал.

Будь-яке копіювання, передрук або відтворення фотографічних та відео матеріалів, які містять посилання на Getty Images, суворо забороняється.

Матеріали у блоці "Новини компаній" публікуються на правах реклами.

© 1994–2025 «ДЗЕРКАЛО ТИЖНЯ. УКРАЇНА».УСІ ПРАВА ЗАХИЩЕНІ.

ПОЛІТИКА КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ ВЕБ-САЙТУ ZN.UA

[Privacy and cookie settings](#)

Managed by Google. Complies with IAB TCF. CMP ID: 300